

Til Klimapåmindelsen 6. oktober 2022, kl. 8.30-9.30

Dagens Klimapåmindelse i Rigsdagsgården foran Christiansborg blev afholdt under overskriften:

”Klimakrisen kræver dramatisk CO2-reduktion
Krigen i Ukraine kalder på global sikkerhed
– ikke accept af militær konfrontation og oprustning”

Taler: Susanne Possing, Talsperson for NEJ til Oprustning – JA til Bæredygtig Sikkerhedspolitik

KLIMAPÅMINDELSEN
Rigsdagsgården, tors. d. 6. okt. 8.30 - 9.30
- før partierne samles til dagens møder.

**Klimakrisen kræver en dramatisk CO2-reduktion
Krigen i Ukraine kalder på global sikkerhed
– ikke accept af militær konfrontation og oprustning**

**Mød Susanne Possing fra:
Nej til Oprustning
– Ja til Bæredygtig Sikkerhedspolitik**

Rigsdagsgården, torsdag d. 6. okt., kl. 8.30-9.30.
*“Nationer og befolkninger kan kun føle sig sikre,
når deres modparter føler sig sikre”*

Gademøde

Susanne Possing
Arr. KlimaCaféGruppen

Tak for invitationen.

Men jeg ville ønske jeg ikke skulle stå her i dag.

Jeg ville ønske der ikke var krig i Ukraine.

Jeg ville ønske den danske regering holdt fast i sine løfter til befolkningen om at handle resolut på klimatruslen.

Og jeg ville ønske det ikke havde været nødvendigt at stifte NEJ til Oprustning – JA til Bæredygtig Sikkerhedspolitik, det initiativ jeg taler for her i dag.

Men hvad JEG ville ønske er lige meget. Det hjælper ikke at ønske en hel masse. Som ikke er realistisk. Det der tæller er at der ER krig i Ukraine. Og der ER en klimakrise så alvorlig at vi kun har meget lidt tid før der bliver alvorlig kamp om pladsen og maden og vandet – også i vores del af verden. Vi har kun kort tid før verden for alvor bliver et kaos af krig og klimaflygtninge.

Det er det vi bør forholde os til.

Det der tæller er at vi i dag (og nok også efter d. 1. november) har en regering der ikke kan se sit lands natur og sine borgere for bare våben.

Putin har invaderet Ukraine, truer med atomvåben og begår horrible krigsforbrydelser. Og nu senest vil han annektere fire regioner i det østlige Ukraine. Intet af det bliver anerkendt i den vestlige verden. Tværtimod, fra USA til UK over Danmark til Sverige og Finland lyder der ikke bare fordømmelse. Nej, man kalder til kamp, så godt man kan uden at gå over NATO-grænsen for direkte krigsdeltagelse. Ja, man vil gerne støtte Ukraine i forsvaret for deres land, så man sender nogle våben og noget mandskab. Det er forståeligt. Men overalt i USA og Europa rustes man op, også langt ud over hvad der er nødvendigt i den aktuelle situation.

Dérinde (på Christiansborg) blev der i foråret i al hemmelighed truffet en beslutning, et såkaldt nationalt kompromis, om at give 18 milliarder kr. mere om året til militæret, fuldt indfaset fra 2033. Det blev indledningen til den massive militarisering af dansk udenrigs- og sikkerhedspolitik vi er vidne til lige nu.

Det taler vi imod. Det gør vi fordi det ikke er nødvendigt, fordi det er farligt og med til at eskalere konflikten, og fordi man godt hjulpet af medierne har pisket en krigsstemning op der gør det næsten umuligt at tale om hvad de mange milliarder ellers kunne bruges til.

Og dét i en tid hvor vi alle er truet af to andre nok så centrale kriser, klimakrisen og den voksende globale ulighed. Begge dele kan nemt ende i nye hidtil uset voldsomme flygtningestrømme også mod Europa og Danmark. Og begge dele er en trussel mod sikkerheden globalt og for mennesker herhjemme og mange andre steder, ikke mindst i det globale Syd.

Vi er imod den oprustnings-dagorden fordi den ikke bare binder os til de 18 mia eller mere ekstra i mange år frem, den binder også vores alle sammens hoveder og følelser til et sort-hvidt ven-fjende-billede. Det er Os i Vesten mod Rusland, det er USA, EU og NATO mod Rusland, og nu mere og mere også: Os i Vesten mod det stadigt stærkere Kina. Det antages at vi alle som borgere identificerer os med de forskellige regeringer der indgår i stormagternes rivalisering om ressourcerne. Men at operere med dén forenkede sort-hvide psykologi er ikke bare forkert, det er politik bygget på angst. Det bygger på den frygt vi alle har for en mere og mere usikker fremtid og for den atom- og måske Tredje Verdenskrig som Putins invasion har udløst.

Den unge albanske professor i politisk teori Lea Ypi har sagt det sådan her:

”Vi ser frygt træde i stedet for rationalitet og destruktionskraften tone frem som den sidste suveræne magt.”

I NATO advarer vi mod at debatten pr. automatik lukker sig om den militære løsning, den blokerer for at vi beskæftiger os med hvad der egentlig er på spil i landene, og den bidrager til en eskalationsspiral som regeringerne ikke har nogen plan for hvordan man kommer ned fra igen.

Hvor mange ved fx hvor mudret billedet så ud i tiden op til og efter Ruslands invasion? I NATO har vi noteret os at NATO siden 2004 med sin gradvise udvidelse mod øst har bidraget til usikkerheden. Og til at provokere Putin. Det betyder *ikke* at man kan lægge ansvaret for krigen på NATO, men det betyder at NATO ikke er så uskyldig en spiller som man kunne ønske sig det. Eller som mange antager. Da Minsk-aftalen fra september 2014 ikke havde held med at etablere våbenhvile mellem Ukraine og de separatistiske styrker i de østlige regioner i Donbas, tilbød USA at sende våben til Ukraines regering for at gøre militæret bedre i stand til at besejre separatisterne. Dette skete på trods af den tyske forbundskansler Angela Merkels advarsler om at våben fra USA kun ville forværre konflikten.¹

Men USA og NATO har siden 2014 medvirket til at træne den ukrainske hær. Henved 10.000 ukrainske soldater har derudover gennemgået særlige NATO-træningsprogrammer med henblik på at blive sendt til Østukraine for at bekæmpe de russisk støttede separatister.² Ikke først efter invasionen d. 24. februar i år, men allerede i 2017 begyndte USA at sende militærudstyr til Ukraine, bl.a. anti-tankmissiler og andet avanceret udstyr, der normalt kun leveres til øvrige NATO-medlemmer eller USA's nærmeste allierede. Og i 2019-2020, altså inden Ruslands invasion var USA's "sikkerhedsbistand" til Ukraine cirka 10 gange så stor som i 2013 (op fra 49 mil \$ til 430 mil \$ (inkl. militært udstyr: i alt 2,7 milliarder \$ siden 2014). Alt dette peger snarere på en vilje til militær konfrontation end på ønsket om at inddæmme muligheden for krig.

Som krigen har udviklet sig efter Ruslands invasion d. 24. februar 2022, er der intet der tyder på at USA og NATO eller EU er indstillet på – som det hedder i den aktuelle og vidt udbredte krigslingo – at "bøje af" over for Rusland. Heller ikke efter Putins seneste forsøg på at annektere de fire regioner, Luhansk, Donetsk, Kherson og Zaporizjzja. Tværtimod. Bare lyt til hvordan politikerne taler, også dem i Danmark.

Morten Bødskov har her i sommer støttet begejstret op bag en international våbenkonference, arrangeret af Dansk Industri og sponsoreret af en række af de store våbenfirmaer, og forsvarsministeren har siden rejst rundt i EU og gjort sig til bannerfører for opkøb af flere og ny våben i EU-landene.

¹ <https://www.nytimes.com/2015/02/08/world/europe/divisions-on-display-over-western-response-to-ukraine-at-security-conference.html> Se også <https://arbejderen.dk/udland/minsk-ii-aftalen-og-de-separatistiske-regioners-rolle-i-ukraine-krigen/#gsc.tab=0>

² <https://www.wsj.com/articles/ukraine-military-success-years-of-nato-training-11649861339>

Eller tag den Sikkerhedspolitiske Analyse som regeringen meget belejligt netop har offentliggjort. "Dansk sikkerhed og forsvar frem mod 2035" hedder den. Den hilses velkommen af både Mette Frederiksen og af forsvarsministeren, og dens formand, tidligere NATO-ambassadør Michael Zilmer-Johns kan slet ikke få armene ned. Det hele taler for at det nationale kompromis' 18 milliarder kr. slet ikke er nok. Læg mærke til retorikken og frygten der lurer under det hele. Jeg citerer:

"Meget kan gå anderledes, end vi forudser, men der kan ikke være den mindste tvivl om, at Danmark frem mod 2035 vil stå over for langt alvorligere trusler end på noget andet tidspunkt siden den Kolde Krig. Vi har brug for et meget stærkere, mere fleksibelt og indsatsparat forsvar. Vores veluddannede officerskorps og personel med deres værdifulde erfaringer fra internationale operationer er et solidt fundament. De fortjener at blive udrustet med verdens bedste materiel. Forsvaret (kan) kun løse sine markant forøgede opgaver ved at bruge ny, avanceret teknologi til at forøge den enkelte soldats og våbenplatforms kampkraft og effektivitet. Denne nødvendige omlægning og udbygning af Forsvaret vil tage tid og koste mange penge," siger Zilmer. Det vil koste mange penge. Og vi skal forstå, at det gælder os alle: "På tværs af hele den offentlige og den private sektor må det sikres, at robuste og gennemøvede beredskabsplaner muliggør opretholdelse af vitale samfundsfunktioner under kriser, naturkatastrofer og hybride angreb."

I NATO har vi tænkt os at gennemgå redegørelsen og komme med vores bud på hvad den kan få af betydning for debatten herhjemme. Foreløbig kan vi konstatere at ingen taler om de konsekvenser som oprustningen og den fortsatte krig i Ukraine har for klimaet og for uligheden i verden.

Vi ved at krigen sætter et kæmpe klimaftryk. Alt for mange krige er de sidste 100 år blevet ført for at sikre sig adgang til billig og rigelig olie, der – det ved I – er en af de største CO2-kilder.

Men også militærapparaterne sætter store klimaftryk, både når der er fred og i krigstid. Udstyret – jagerfly, tanks, krigsskibe – kører ikke langt på literen. Det er svært at finde opgørelse over udledningerne. Men i USA er der tal for Pentagons CO2-udledninger i fredstid – og de er større end hele Danmarks udledninger. Og det er uden deres mange hundrede oversøiske baser er talt med.

Så er der våben og militærindustrien, nogle eksperter skønner, at den udleder 4-7 gange så meget CO2 som militæret selv. Det er ikke nemt at finde opgørelser over hvad der udledes i selve krigene. Men der findes skøn. Alt det der udledes i operationer til lands, til vands og i luften. Transport af personel, materiel og forsyninger inklusive olie.

Hvorfor er der ikke nogen ansvarlige politikere der taler om det? Og om vi har tallene eller ej, udledningerne påvirker atmosfæren. Ligesom de nylige læk fra Nord Stream 1 og 2 gasledningerne. Som svarer til 32 % af Danmarks årlige CO2 udledninger.

Alle taler om krigen og flere våben til at stoppe Putin. Men ingen taler om den klimagæld Vesten stadig ikke har betalt til landene i det globale Syd, dem der lever med følgerne af vores udledninger. Hvem taler om de ødelæggelser af landbrugsjorden og dyrkningsmulighederne for de millioner af bønder i Sydsudan og på det Afrikanske Horn som lige nu er ved at dø af sult og hjernemalaria og kæmper for at overleve? Deres krise kan spores tilbage til Vestens overforbrug, vores rov på naturressourcerne og den uhæmmede kapitalistiske vækst.

Ja. Så det er derfor vi i NTO opfordrer til at man besinder sig, og det er derfor vi foreslår at man sætter ind med det vi kalder en bæredygtig sikkerhedspolitik. Hvor man tager udgangspunkt i befolkningernes behov for sikker adgang til fødevarer og bæredygtig energi, fremfor alene i stormagtspolitik.

I NTO vil vi gerne rykke dagsorden væk fra primært at handle om militære alliancer og mellemstatslige konflikter. Det er overset, men langt vigtigere for vores sikkerhed at beskæftige sig med andre trusler og konfliktskabende forhold end de militære. Først og fremmest forholdet til naturen og miljøet. Det er en kæmpeulykke at al politisk opmærksomhed, handleberedskab og økonomiske ressourcer i Europa i dag er rettet mod krigen i Ukraine.

Det fortrænger og udsætter handling i den klimapolitik som ellers var ved at have et vist også internationalt momentum forud for 2020. Så kom corona og så Ruslands invasion i Ukraine og al politik handler nu om den. Nu blev energi- og klimapolitik pludselig til sikkerhedspolitik, men mest aht. vores egne forsyninger. Og der er den stigende globale ulighed. Den handler ikke kun om økonomisk ulighed (fattigdom i en verden af voksende velstand), men også om at befolkningerne i store dele af verden har få eller ingen demokratiske muligheder for at indvirke på deres egne livsbetingelser. Alt dette er programmeret til at skabe nye konflikter og sikkerhedsproblemer. Og det ikke kun i det globale syd, men også i nord: opstande mod stigende priser, militære løsninger frem for klimatilpasning og sikring af energi- og fødevarer sikkerhed, flygtningestrømme, terrorisme, pandemier – for blot at nævne de mest aktuelle og dramatiske.

Der er rigeligt med våben. NATO med USA i spidsen er enormt meget stærkere end Rusland på næsten alle militære parametre, vi har større og mere moderne våben. NATO's militæruddgifter er 17 gange Ruslands. Og historien har vist at selv om der er udviklet masser af avancerede våbensystemer og oprustet løs, er verden IKKE blevet et sikrere sted, tværtimod. Derfor siger vi NEJ til Oprustning.

Men vi siger også JA.

JA til det vi kalder Bæredygtig Sikkerhedspolitik.

Vi har bl.a. ladet os inspirere af Olof Palme, som ledede en kommission der i 1982 nedkom med et sikkerhedspolitisk forslag. Det skete midt i den iskolde krig hvor USA og Sovjetunionen stod i skarp konfrontation og truede hinanden også med at bruge atomvåben med frygtelige konsekvenser der kunne lede til udryddelse af enhver civilisation. Lige dér – midt i en situation, ikke mindre farlig end den vi står i dag – foreslog Palmekommissionen at der er brug for det de kaldte en Fælles Sikkerhed: ”... nationer og befolkninger kan kun føle sig sikre når deres modparter føler sig sikre”.

Hvis din modstander ikke er sikker, så kan du heller ikke være det. Der er nødt til at være en balance. Der vil altid være legitime bekymringer på begge sider. Det er vildt komplekst, men selv om Putin må fordømmes som eneansvarlig aggressor ved at invadere Ukraine, er der ingen tvivl om at NATO og USA har været med til at bane vejen for denne ulykkelige krig. Og på den måde været med til at provokere Rusland. Det er ikke KUN Putins propaganda. Mange iagttagere, selv USA's egen Henry Kissinger har – til stor vestlig opstandelse – peget på det.

NATO har udvidet og står nu tæt på Rusland. Det giver anledning til legitime sikkerhedsbekymringer, set fra Ruslands side. Vi synes at ja, Rusland skal trække sine styrker tilbage og de skal betale krigsskadeerstatninger. Men på sigt kan vi ikke se andet end at der vil blive brug for en helt anden slags sikkerhedsarkitektur i Europa. Der må via diplomati og forhandlinger findes frem til en orden der *også* tager højde for de legitime bekymringer Rusland måtte have: Ikke mindst nu hvor Sverige og Finland søger optagelse i NATO, og man i NATO over sommeren har besluttet at holde 300.000 nye tropper i konstant beredskab, kan Rusland se sig omringet af NATO langs snart sagt alle grænser i Europa. Hvis vi tænker den modsatte situation, med Rusland (eller Kina) i gang med at omringe USA, hvad mon der så ville ske? Vi så det jo faktisk under Cubakrisen i 1962, da Sovjetunionen planlagde at placere atomvåben på Cuba. Hvordan det førte til øjeblikkelige reaktioner fra USA der var lige ved at udløse en farlig krig. På lang sigt må dette forandres.

Det vi siger er at de konflikter må løses Bæredygtigt, altså så løsningerne HOLDER. Og det må ske ved at begge parters bekymringer tages i betragtning. Det er det der ligger i Palmekommissionens begreb om den Fælles Sikkerhed. Og det er derfor vi foreslår at Danmark skal satse meget mere på nedrustning, og på diplomati, fredsforskning og konfliktløsning – alt sammen noget der er blevet sparet væk i de seneste mange år. Hvorfor har vi militæranalytikere, men ingen fred- eller konfliktløsningsforskere?

De sidste 40 år har vi set to udviklinger der begge peger på at vi bør udvide vores forståelse af hvad en Bæredygtig Sikkerhedsorden indebærer.

Den ene er klimakrisen. Den er udløst af den rige del af verden, det er vores naturødelæggende måde at producere og forbruge og leve på der udleder den dødbringende CO2 og andre drivhusgasser. Klimaforandringerne truer hele kloden, vi er begyndt at mærke det selv, men det er først og fremmest landene i det vi kalder det globale syd der er ramt. Vi ser hvad der sker i Pakistan, men noget lignende er i gang i Sydsudan, i Yemen, i Syrien, på det Afrikanske Horn, i Uganda og i Zimbabwe, über alles. Alt for lange tørkeperioder, der veksler med alt for voldsomme og uforudsigelige regnperioder, det river – mens vi står her – livsgrundlaget væk under millioner af mennesker. I ved det godt, tusindvis af børn og voksne dør lige nu af sult og sygdomme der er forbundet med de klimaforandringer. Og regeringerne, ikke mindst de vestlige lader ikke til at tage det rigtig alvorligt. Og når ikke der gøres noget, ved vi godt hvad der sker. Der er dømt dommedag for det meste af det liv på kloden vi kender i dag.

Og det skaber klimaflygtninge. På verdensplan har vi i dag henved 100 millioner flygtninge. De flygter af alle mulige grunde, krig, fordrivelse, politisk repression. Men Care har regnet ud at det i 2020 skete 30 millioner gange, at et menneske måtte flygte internt i sit eget land på grund af klimaforandringer og ekstremt vejr. Til sammenligning skete det knap 10 millioner gange på grund af krig og konflikt. Der er ikke meget der tyder på at de tal vil blive mindre. EU gør det, USA gør det, den danske regering gør det, og vi hører nu også hvordan regeringens nye sikkerhedspolitiske analyse betragter klimaflygtningene, ikke som mennesker hvis skæbne kalder på omsorg og forebyggelse, men først og fremmest som en trussel mod vores egen sikkerhed.

Den anden: Ulighederne i verden er blevet større og er stadigt stigende: mellem nord og Syd og internt i landene, mellem de rige og fattige og det på alle niveauer. Bare tænk på de afrikanske ledere OG borgergrupper som i disse dage er ved at forberede sig til COP 27 i Ægypten: de reagerer voldsomt mod at de rige lande i Nord ikke lader til at ville betale for de klimaødelæggelser Vestens fossilforbrug har skabt og bliver ved at skabe i deres lande. Men alle uligheder skaber konflikter – eliter styrer de fleste lande i verden, og i de fleste tilfælde tager de ikke hensyn til de fattige flertal i deres befolkninger. Det skaber problemer og modstand, og fører i mange flere tilfælde end det vi hører om her i smørhullet, til egentlige opstande. Der vil helt sikkert komme flere af den slags konflikter.

Så det vi arbejder for er, at vi og vores politikere begynder at gå på tre ben. Tre ben, ja. Det kan man godt, hvis man øver sig lidt. Tre ben der skal tage fat om:

- 1) Klimaet, den mindst erkendte, men reelt den allerstørste konfliktskaber i verden
- 2) Uligheden, den lokale og den globale, og

3) Vi skal fremme forståelsen for princippet om den Fælles Sikkerhed. At begge parter eller blokkes bekymringer må tælle med, at ”nationer og befolkninger kun kan føle sig sikre når deres modparter er sikre.” Vi har fokus på befolkningerne, vi savner fx at regeringen faktisk lytter til de forslag som det Klimaborgering de selv har nedsat er kommet med. Og endelig vil vi gerne udvide begrebet om den Fælles Sikkerhed til også at omfatte det Fælles ansvar for selve naturen. For naturen i sig selv, for den natur vi alle er en del af – og som også udgør grundlaget for det alle verdens befolkninger lever af og bidrager til.

Vi har i NTO her i sommer nedsat en såkaldt OMTÆNKE-tank som er i gang med at udarbejde et oplæg til hvad en sådan sikkerhedspolitik kan indebære. Vi vil prøve at konkretisere hvordan sikkerhedspolitik kan forstås som andet og mere end evnen til at sikre egen (stats) eksistens gennem militær styrke. Vi vil opliste de forskellige trusler og problemområder som jeg her har talt om (den globale ulighed og klima- og biodiversitetskrisen, krisen i demokratierne, autokratiernes (gen)komst mv.) og som bør anskues som sikkerhedsproblemer i sig selv. Og vi vil udrede på hvilke måder de giver anledning til konflikter, og hvordan de hænger sammen med det der i mere traditionel forstand opfattes som sikkerhedspolitik.

Hvis I går ind på vores hjemmeside, <https://nejtiloprustning.dk/> kan I følge med i det arbejde. Og i hvad vi ellers laver. I kan også skrive jer op og få tilsendt nyhedsbrev og invitationer til møder og den slags. Og I kan skrive under på den underskriftsindsamling mod de 18 mia. kr. til militæret vi har gang i og som op mod 800 mennesker allerede har skrevet under på.

Tak.